

РЕЦЕНЗИЯ

От: *професор Антоний Тодоров, д.н.*
Политически науки
Нов български университет

Относно: конкурс за **професор** по научна специалност 3. Социални, стопански и правни науки, 3.3. Политически науки (политически ценности и интереси) в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра/факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 6/ 13.12.2023 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 627/11.03.2024 на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Доцент д-р Блага Благоева е редовна преподавателка в УНСС от 1987 г. до сега. Последователно е заемала длъжностите асистент, главен асистент и доцент. Защищава докторска дисертация в Московския държавен университет „М. Ломоносов“, Русия, по тема „Политическата култура в условията на демократизация“ през 1993 г.

От 2004 г. е доцент в УНСС, във факултет „Международна икономика и политика“.

Била е също така доцент в Международно висше бизнес училище и в Международният славянски институт – Дистанционно-заочное обучение.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Съгласно Протокол №7 от заседание на Съвета по хабилитация на УНСС от 03 ноември 2023 кандидатурата съответства на количествените и качествените изисквания, приети от АС на УНСС и дава положително становище за участието на доц. д-р Блага Благоева в конкурса за професор.

От 32-те качествени критерии на УНСС кандидатката по конкурса покрива 30 изцяло. Критериалната система на УНСС предполага, че „не е необходимо кандидатът да отговаря на всички изброени критерии“. Доц. д-р Блага Благоева е утвърдена изследователка и преподавателка, с обществено

признание и несъмнен принос за доброто име на УНСС, натрупала е съществен опит в университетското управление и без съмнение има принос за утвърждаването на един академичен дух. Нейната отлична репутация сред академичната общност е несъмнена.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Блага Благоева има вече много богат опит на университетска преподавателка. Тя е водеща лекторка в 7 основни курса на програмата по политология, сред които ще посоча най-вече „Въведение в политологията“ „Политическа култура“ и „Политология“ в бакалавърската степен, както и „Комуникации и връзки с обществеността в политиката“ в магистърската степен. Освен това е разработила 13 програми на курсове. И най-важното – авторка е на 4 важни учебни пособия, а е съавторка и в учебно пособие на ПУ „Основи на политическата социология“.

Доц. д-р Блага Благоева е натрупала опит и като рецензентка по академични конкурси и защиты на докторски дисертации, също и като ръководителка на докторанти. Всичко това ми дава основание да заключа, че тя притежава необходимата академична компетентност по конкурса за професор по политически науки.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

От началото на научната си кариера доц. д-р Блага Благоева има 61 публикации, от които 26 са разработени след хабилитацията ѝ като доцент и са представени по настоящия конкурс.

По конкурса доц. д-р Блага Благоева представя значителна по обем научна продукция: монографията „Ценности срещу интереси в политиката (проблеми на теорията)“ (2022), която е и основен хабилитационен труд, две студии (от която една на английски език), 11 научни статии (от които две в реферирани и индексирани издания и две на английски език), 5 публикувани в научни сборници научни доклади (от които две в чужбина), както и самостоятелни публикации на учебници и учебни материали в 6 издания (от които две собствени монографични).

Доц. д-р Блага Благоева демонстрира удивителна последователност на научните си интереси още от темата на своята докторска дисертация – „Политическата култура в условията на демокрация“. Нейно основното изследователско направление е в сферата на изследванията на политическата култура, с особено внимание към политическите ценности и тяхното усвояване в политическата социализация. По това направление са основната част от нейните публикации, както и представената по конкурса

монография. Може да се каже, че доц. д-р Блага Благоева е една от най-значимите в българската политология специалистки в областта на политическата култура и политическите ценности. Нейните публикации в тази област са станали вече референтни.

Друго направление в нейната изследователска дейност е демокрацията и нейните качества. В тази насока са няколко публикации, но това направление се припокрива частично и с областта на изследванията на политическата култура и ценностите.

Трето направление, също видимо в някои публикации и в част от академичното ѝ преподаване е в областта на етикета и протокола, една на пръв поглед практическа сфера, но която също се основава на система от ценности.

Четвърто направление е политическата теория и най-вече в публикации, които третираат основните понятия на политологията, но също и на икономиката.

Ако трябва накратко да се обобщят най-съществените резултати от нейните изследвания, то става въпрос за разширяване на нашето познание в тези направления, за прецизно дефиниране на основни понятия на политическата наука и за особено внимание към нарасналата роля на ценностите в политиката.

Основен изследователски труд по конкурса е монографията „Ценности срещу интереси в политиката (проблеми на теорията)“ (ИК – УНСС, С., 2022). Затова ще ѝ отделя особено място в тази рецензия, като имам предвид, че по тази тема има много други публикации на кандидатката.

Монографията е систематично изследване на един основен в аксиологията и политическата философия въпрос с преки измерения за политическата теория – връзката между ценности и интереси. Тя е построена логически като последователен и задълбочен анализ на двете категории (първите две глави) и завършва очаквано с тяхната съпоставка и изследването на връзката между тях. Изследването като цяло е основано на интерпретация на огромно количество текстове на философията и на политологията разположени в различни епохи, но центърът на вниманието е от ХХ век насам.

Авторката с основание отбелязва, че именно от началото на ХХ век в аксиологията се развиват две основни направления по отношения на ценностите: ценностите като продукт на съзнанието и ценностите като обективни феномени. Ценностите са сложна за дефиниране категория и по нея, както четем в монографията, няма консенсус за това, дали водеща в случай е важноста с която се определя или значението, което ѝ се придава,

т.е. дали ценността е в сферата на съществуващото или в сферата на дължимото.

Тук доц. д-р Блага Благоева прави авторска интерпретация на основните разлики от една страна между норми и ценности, от друга страна между потребности и ценности. Оригиналноста на тези две разграничения е една от характеристиките на това изследване. Авторката основателно заключава, че „потребностите са нужди за човека като биологично и социално същество; появяват се още с неговото раждане; постоянно се променят и изискват удовлетворение; те са динамични и йерархични.“ Докато „ценностите са относително стабилни, относително неизменни и се усвояват в процеса на социализация.“

Същественният изследователски въпрос за отношението между ценности и интереси и поставен още в началото на монографията. Авторката обобщава разбиранията, че няма логична и последователна връзка между „идеологическите ценности и материалните интереси на отделните хора“ или че такава връзка е по-скоро изключение. Също така ценностите, макар и свързани с потребностите, не се свеждат до тях. Монографията категорично се разграничава от „икономизирането“ на ценностите, което да ги сведе до пряка връзка с личната изгода и с това се разграничава от една влиятелна през последните десетилетия парадигма на „рационалния избор“. Авторката основателно приема, че „политическите ценности, в широк смисъл, се представят като нравствено-политически идеали, включващи в себе си представи за добро и лошо, справедливо и несправедливо в общността.“ Което означава, че те не се ръководят пряко от материалната изгода.

Оригинална в монографията е и интерпретацията на категорията интерес, в частност – политически интерес. Макар в българската политическа философия и политология да има вече не малко публикувани изследвания по тематиката на интересите, изследването на доц. д-р Блага Благоева има несъмнено оригинален характер. Според нея категорията интерес е отправна точка за разбирането на други категории като собственост, власт, право, морал, управление, конфликт.

Отново в интерпретацията на интереса авторката прави оригинално разграничение между потребности и интереси. Това ѝ позволява да направи и оригинална класификация на интересите. Както и разграничение на интересите и гражданските добродетели в два типа общества: либерално-индивидуалистичните и комуналните, както авторката ги определя. Разбира се тук е добре да се подчертае, че става дума за идеални типове, защото ми изглежда пресилено да се твърди, че в либералните общества стремежът към граждански добродетели не се интерпретира като интерес, а се смята

за „глупост, за фантазия или утопия“ (макар да се позовава на авторитетната Енциклопедия на политическата мисъл на Блекуел), както и да се твърди, че в комуналните общества интересът се определя като „порок“, „алчност“, „извратеност“.

Интересна е тезата, разпространена сред много специалисти, че конфликтите на интереси предполагат възможност за компромис, което не е възможно при ценностните конфликти. Авторката обаче с основание поставя въпроса за ситуациите на преплитане на ценности и интереси, въпреки сякаш наложилото се разбиране за противоположност на ценностите и интересите. Нещо повече, монографията изтъква като важен и продуктивен изследователски проблем ценностния анализ на интересите. Тук авторката прави отново оригинално разграничение между политически интереси и политически ценности.

Несъмнено резултатите от 19-те недирективни интервюта по темата обогатяват изследването. Дори авторката отбелязва критично, че „не всички предположения, които имахме преди провеждане на интервюта се потвърдиха.“ Рядко имаме примери на истинско научно отношение към хипотези, които биха могли и да не бъдат потвърдени. Отрицателното познание също е познание.

Работата на доц. д-р Блага Благоева е първо по рода си толкова задълбочено изследване на отношението между ценности и интереси. Общото ѝ заключение, че „философията на противопоставянето трябва да бъде сменена от философията на баланса.“

Основните резултати на изследването, както са видими в монографията, могат да се видят частично в поредица от статии и студии на кандидатката. Те, обаче, могат да се квалифицират и като подготвителни материали за монографията, което е напълно в реда на нещата.

Към тази основна тема за ценностите и интересите могат да се добавят и други изследвания за качеството на демокрацията, за политическата опозиция и за кръговата икономика. Във всички тези насоки на изследователска работа доц. д-р Блага Благоева демонстрира оригинална интерпретация, солидно познаване на материята и на предишните изследвания, коректно отношение към текстовете на други изследователи. Всичко това говори до висока компетентност и изследователска етика.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Доц. д-р Блага Благоева представя доста подробно разработена автосправка за научните и научно-приложните приноси в нейната

изследователска дейност. Ще ги групирам, за да улесня разбирането за тях, но също и бих добавил нещо към нейната информация за това.

Като най-съществен принос бих посочил авторската дефиниция на двете основни категории на ценностите и интересите, оригиналната интерпретация на отношението между тях и преодоляването с това на монистичния възглед за тяхното съотношение и йерархия.

Друг принос според мене е авторската интерпретация и обяснение на политическите ценности в съвременното българско общество и особено акцентът върху споделяните сред студентската общност ценности.

Трети принос е авторската интерпретация на индекса на демокрация на Economist Intelligence Unit с оглед на идентифициране на основни проблеми и противоречия на политическата култура на обществата от Балканските държави и в частност – България.

Приемам също така като оригинален принос философско-политологичното осмисляне на концепцията за кръговата икономика в контекста на интересите и ценностите. Обичайно кръговата икономика се анализира най-вече в контекста на икономическите интереси.

Принос е и систематизацията и авторската интерпретация на основните теоретични анализи на политическата опозиция, авторската дефиниция на това основно понятие на политическия процес в демокрациите.

Към тези теоретични приноси бих добавил и научно-приложни приноси, свързани с образованието по политически науки: систематичното представяне на основните понятия на политологията, на основните политически институции и на основните елементи на етикета и протокола на общуването в политиката и академичната среда.

Но тук бих добавил като цяло и въвеждането в българския академичен дебат на съвременни рускоезични изследвания, които поради различни причини, често от геополитическо естество, остават непознати на академичната публика в България.

7. Критични бележки и препоръки

Когато се оценява едно толкова широко изследователско творчество, формулирането на общи критични бележки и препоръки е работа едновременно трудна, но и проблематична. Дали става дума за слабости, пропуски, недоразвити тези, липсващи аргументи – това е нещо твърде конкретно и може принципно да се отправя към всяко академично изследване.

Тук ще формулирам един по-общ теоретичен проблем, който, струва ми се, е останал недоизяснен по темата за ценностите и интересите, основното изследователско поле на доц. д-р Блага Благоева. И това е въпросът за условията, при които надделяват ценностите или интересите в

случай на техния конфликт. Или по друг начин казано – условията на разумния баланс между тях, условията на компромиса с ценностите или с интересите.

Една по-скоро малка, но може би и съществена критична бележка, е за използването на статистическата процедура ANOVA като инструмент за анализ на вариацията в едно статистическо множество. Това е използвано в монографията, но се питам, дали 19 единици на анализа са достатъчни за такъв анализ?

8. Заключение

*В заключение, като имам предвид високите резултати от научните изследвания на кандидатката по конкурса, нейната последователност в научната ѝ кариера, доброто име, с което се ползва в академичната общност, постиженията ѝ като преподавателка и ангажираността ѝ с университетската кауза, **убедено препоръчвам на УНСС да избере доц. д-р Блага Благоева за професор по политически науки.** Убеден съм, че това решение ще допринесе за престижа на учебното заведение и за качеството на образованието и изследванията в него.*

Дата / място

София, 10.04.2024

Подпис:

REVIEW

From: *Professor Antony Todorov, Dr. Hab.*
Political Science
New Bulgarian University

Subject: competition for **professor** in *scientific specialty 3. Social, Economic and Legal Sciences, 3.3. Political Science (Political Values and Interests)* at the UNWE.

1. Information about the competition

The competition is announced for the needs of the Department/Faculty of the UNWE according to the Decision of the AC № 6/ 13.12.2023. I participate in the composition of the scientific jury of the competition according to the Order № 627/11.03.2024 of the Rector of UNWE.

2. Information about the candidates

Associate Professor Dr Blaga Blagoeva has been a full-time lecturer at the UNWE since 1987. She has successively held the positions of Assistant Professor, Senior Assistant Professor and Associate Professor. She defended her doctoral thesis at Moscow State University “M. Lomonosov”, Russia, on “Political Culture in the Conditions of Democratization” in 1993.

Since 2004 he has been Associate Professor at the UNWE, Faculty of International Economics and Politics.

She was also an associate professor at the International Higher Business School and the International Slavonic Institute - Distance Learning.

3. Fulfilling the requirements for the academic position

Pursuant to Protocol No. 7 of the meeting of the Habilitation Council of the UNWE of 03 November 2023, the candidature complies with the quantitative and qualitative requirements adopted by the AC of the UNWE and gives a positive opinion for the participation of Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva in the competition for professor.

Of the 32 qualitative criteria of the UNWE, the candidate meets 30 in full. The UNWE criteria system suggests that “it is not necessary for a candidate to meet all of the listed criteria”. Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva is a well-established researcher and lecturer, with public recognition and undoubted contribution to the reputation of the UNWE, she has gained substantial experience in university

management and has undoubtedly contributed to the consolidation of an academic spirit. Her excellent reputation among the academic community is unquestionable.

4. Evaluation of teaching and learning activities

Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva already has very rich experience as a university lecturer. She is a leading lecturer in 7 core courses of the political science programme, among which I would point out especially “Introduction to Political Science” “Political Culture” and “Political Science” in the Bachelor's degree, as well as “Communication and Public Relations in Politics” in the Master's degree. In addition, she has developed 13 course programs. Most importantly, she has authored 4 major textbooks and co-authored a Plovdiv university's textbook, “Foundations of Political Sociology”.

Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva has also gained experience as a reviewer of academic competitions and doctoral thesis defences, as well as a supervisor of doctoral students. All this gives me grounds to conclude that she has the necessary academic competence for the competition for professor of political science.

5. General characteristics of submitted scientific papers/publications

Since the beginning of her scientific career Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva has 61 publications, 26 of which were developed after her habilitation as Associate Professor and are presented in this competition.

Under the competition Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva presents a significant volume of scientific production: the monograph “Values versus Interests in Politics (Problems of Theory)” (2022), which is also the main habilitation thesis, two studies (of which one in English), 11 scientific articles (of which two in refereed and indexed journals and two in English), 5 scientific papers published in scientific collections (of which two abroad), as well as independent publications of textbooks and teaching materials in 6 publications (of which two own monographic).

Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva has demonstrated an amazing consistency of her scientific interests since the topic of her doctoral dissertation – “Political Culture in the Conditions of Democracy”. Her main area of research is in the field of political culture studies, with particular attention to political values and their appropriation in political socialization. The bulk of her publications are in this field, as well as the monograph submitted to the competition. It can be said that Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva is one of the most significant specialists in the field of political culture and political values in Bulgarian political science. Her publications in this field have already become a reference.

Another area of her research is democracy and its qualities. There are several publications in this field, but this field overlaps partly with the field of research on political culture and values.

A third strand, also visible in some publications and in some of her academic teaching, is in the area of etiquette and protocol, a seemingly practical area, but which is also based on a system of values.

A fourth strand is political theory, especially in publications that treat the basic concepts of political science but also of economics.

If the most significant results of her research are to be briefly summarized, it is a matter of expanding our knowledge in these areas, of defining more precisely the basic concepts of political science, and of paying particular attention to the increased role of values in politics.

*The main research work of the competition is the monograph *Values versus Interests in Politics (Problems of Theory)* (IC - UNWE, S., 2022). Therefore, I will give it a special place in this review, bearing in mind that there are many other publications by the candidate on this topic.*

The monograph is a systematic study of a central issue in axiology and political philosophy with direct implications for political theory: the relationship between values and interests. It is logically constructed as a coherent and thorough analysis of the two categories (the first two chapters) and ends, predictably, with their juxtaposition and the exploration of the relationship between them. The study as a whole is based on the interpretation of a vast number of texts of philosophy and political science located in different eras, but the centre of attention is since the twentieth century.

The author rightly notes that it is since the beginning of the twentieth century that axiology has developed two main directions in relation to values: values as a product of consciousness and values as objective phenomena. Values are a complex category to define and on it, as we read in the monograph, there is no consensus as to whether it is the importance with which it is defined or the significance attached to it, i.e., whether the value is in the realm of the existent or in the realm of the due, that guides the case.

Here Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva makes an author's interpretation of the main differences between norms and values on the one hand, and between needs and values on the other. The originality of these two distinctions is one of the characteristics of this study. The author rightly concludes that "needs are necessities for human beings as biological and social beings; they appear at birth; they are constantly changing and demand satisfaction; they are dynamic and hierarchical," while "values are relatively stable, relatively immutable, and are learned in the process of socialization."

The essential research question is about the relationship between values and interests and is posed at the very beginning of the monograph. The author summarizes the understanding that there is no logical and consistent relationship between "ideological values and the material interests of individuals" or that such

a relationship is rather an exception. Nor are values, though related to needs, reducible to them. The monograph explicitly dissociates itself from the “economization” of values to reduce them to a direct link with personal gain and thereby distances itself from a “rational choice” paradigm influential in recent decades. The author rightly assumes that “political values, broadly conceived, present themselves as moral-political ideals incorporating notions of right and wrong, just and unjust in the community.” Which means that they are not directly guided by material gain.

Original in the monograph is also the interpretation of the category of interest, in particular – political interest. Although in Bulgarian political philosophy and political science there are already not a few published studies on the topic of interests, the research of Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva is undoubtedly original. According to her, the category of interest is a starting point for understanding other categories such as property, power, law, morality, governance, conflict.

Again, in the interpretation of interest the author makes an original distinction between needs and interests. This also allows her to make an original classification of interests. As well as a distinction of interests and civic virtues in two types of societies: liberal-individualistic and communal, as the author defines them. Of course, it is good to stress here that we are talking about ideal types, because it seems a stretch to me to argue that in liberal societies the pursuit of civic virtues is not interpreted as an interest, but is considered “nonsense, a fantasy or utopia” (though referring to Blackwell's authoritative Encyclopaedia of Political Thought), and to claim that in communal societies interest is defined as “vice”, “greed”, “perversion”.

Interesting is the thesis, widespread among many specialists, that conflicts of interest imply the possibility of compromise, which is not possible in value conflicts. However, the author rightly raises the issue of situations of intertwining values and interests, despite what seems to be an established understanding of the opposition of values and interests. Moreover, the monograph highlights the value analysis of interests as an important and productive research problem. Here the author again makes an original distinction between political interests and political values.

Undoubtedly, the results of the 19 non-directive interviews on the topic enrich the study. Even the author notes critically that “not all the assumptions we had before conducting the interviews were confirmed.” Rarely do we have examples of a truly scientific attitude toward hypotheses that might not be confirmed. Negative cognition is also cognition.

The work of Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva is the first of its kind such an in-depth study of the relationship between values and interests. Her general conclusion is that “the philosophy of opposition must be replaced by the philosophy of balance.”

The main results of the research, as seen in the monograph, can be seen in part in a series of articles and studies by the candidate. These, however, may also qualify as preparatory materials for the monograph, which is quite in order.

Other studies on the quality of democracy, political opposition and the circular economy can be added to this main theme of values and interests. In all these lines of research work, Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva demonstrates an original interpretation, a solid knowledge of the subject matter and of previous research, and a correct attitude towards the texts of other researchers. All this speaks to high competence and research ethics.

6. Evaluation of scientific and applied contributions

Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva presents a rather detailed self-report on the scientific and applied contributions in her research activity. I will group them to make it easier to understand them, but I would also add something to her information about this.

As the most significant contribution I would point to the author's definition of the two main categories of values and interests, the original interpretation of the relation between them, and the overcoming with this of the monistic view of their relation and hierarchy.

Another contribution, in my opinion, is the author's interpretation and explanation of political values in contemporary Bulgarian society and especially the emphasis on the values shared among the student community.

A third contribution is the author's interpretation of the Economist Intelligence Unit's democracy index in order to identify the main problems and contradictions of the political culture of the societies of the Balkan countries and Bulgaria in particular.

I also accept as an original contribution the philosophical-political understanding of the concept of circular economy in the context of interests and values. Usually, the circular economy is mostly analysed in the context of economic interests.

The contribution is also the systematization and author's interpretation of the main theoretical analyses of political opposition, the author's definition of this basic concept of the political process in democracies.

To these theoretical contributions I would also add scientific and applied contributions related to political science education: the systematic presentation of the basic concepts of political science, the main political institutions and the basic elements of etiquette and protocol of communication in politics and academia.

But here I would add, in general, the introduction into the Bulgarian academic debate of contemporary studies in Russian language, which for various reasons, often of a geopolitical nature, remain unknown to the academic public in Bulgaria.

7. Critical comments and recommendations

When evaluating such a broad body of research, formulating general critical comments and recommendations is both difficult and problematic work. Whether it is weaknesses, gaps, underdeveloped theses, missing arguments – this is something very specific and can in principle be addressed to any academic study.

Here I will formulate a more general theoretical problem that, it seems to me, has remained unresolved on the topic of values and interests, the main research field of Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva. And that is the question of the conditions under which values or interests prevail in case of their conflict. Or to put it another way – the conditions of reasonable balance between them, the conditions of compromise with values or interests.

One rather minor, but perhaps significant, criticism is about the use of the ANOVA statistical procedure as a tool for the analysis of variance in a statistical set. This is used in the monograph, but I wonder if 19 units of analysis is sufficient for such an analysis?

8. Conclusion

*In conclusion, taking into account the high research results of the candidate in the competition, her consistency in her scientific career, the good reputation she enjoys in the academic community, her achievements as a lecturer and her commitment to the university cause, **I confidently recommend the UNWE to elect Assoc. Prof. Dr Blaga Blagoeva as Professor of Political Science.** I am convinced that this decision will contribute to the prestige of the institution and to the quality of education and research there.*